

Shahens jubilæum oktober 1971 – belyst gennem nedslag i Berlingske, Jyllands-Posten og Information

Lørdag-søndag den 9-10. oktober 1971

Information:

Avisen bringer på s.2 en anmeldelse af shahens bog – *Shahen af Iran: Den hvide revolution*. Artiklen skrevet af Lars Møller-Rasmussen, med signaturen *lmr*, og han ser bogens eneste positive side i, at »man trods alt lever under et konstitutionelt monarki, hvor forløjet vor hjemlige parlamentarisme end måtte være«. Ifølge *lmr* giver bogen en helt forkert opfattelse af de reformer, der er blevet gennemført, på samme måde »går shahen yderst hastigt og let hen over, hvordan USA reddede hans kup mod ministerpræsident Mossadeq i 1953«. Bogen er videre et indblik i den ideologi «hvormed shahen forsøger at stabilisere sit styre». Endelig anser *lmr* det som pinligt, at bogen udgives »som led i de temmelig let gennemskuelige bestræbelser for at lobhudle shahstyret i anledning af den helt uanstændig ødsle højtideligholdelse af 2500 – året for Irans grundlæggelse«.

Den 12. oktober 1971

Berlingske:

Bringet et billede med under teksten »Århundredets fest begyndt«. Shahens kommentar til kritik imod de store udgifter var ifølge New York Times: Hvad skal jeg da give 50 statsoverhoveder at spise? Tørt brød og radiser?

Information:

Avisen bringer på forsiden en artikel af Knud *Vilby* under rubrikken *Den nye kulturminister har nu aflyst Iran-udstilling*. En planlagt og faktisk færdig udstilling på Nationalmuseet, som skulle behandle Iran gennem 2500 år, er taget af plakaten af den nye kulturminister Niels Matthiasen med begrundelsen, at en objektiv formidling af forholdene i Iran ikke kunne gennemføres, hvis »udstillingen blev gennemført netop nu, hvor dens afholdelse på uheldig måde er kædet sammen med sådanne politiske betragtninger, som den netop skulle være uafhængig af«.

Samme dag bringer Information den første af to artikler om Iran under rubrikken *Iran – et land hvor neutralitet er vanskelig*, skrevet af Lars Møller –Rasmussen. Han understreger, at det er svært at forholde sig neutralt til Iran, uanset om man er pro eller contra. Han opridser det billede, som shahen gerne vil fremstille af sig selv, hvor shahfamilien Pahlevi har rejst Iran »fra underudviklingen, og afkastet udlandets åg, er et stabilt land under hastigt fremadskridende industrialisering, med finanserne i orden og med et styre, der er elsket af folket på grund af vidtrækkende reformer«. Det billede som den iranske opposition i udlandet styrker, er billedet af Iran som »som en vestlig marionet, der udsuges med Moskvas forræderiske godkendelse«. Shahen sidder kun på tronen ved CIAs hjælp ved kuppet i 1953, og han har åbnet landet for olieselskabernes udplyndring. Derfra går *lmr* over til at beskrive Irans udvikling og fremhæver, at »den kolde krig begyndte i Iran«, da Sovjet trak sine tropper ud efter trusler fra USA. Samtidig var Iran også »centrum for verdens første oliekonflikt«. I 1953 afsatte shahen den valgte ministerpræsident Mossadeq, hvilket resulterede i, at «shahen måtte flygte til Rom, og demonstranter væltede statuen af hans far.« Folkemængden i Teheran kogte over. Med hjælp fra CIA kunne shahen med lethed styrte Mossadeq og dermed vende tilbage til tronen. Dermed kunne den næste fase i landets historie begynde - »med USA som den dominerende magt«.

Den 13. oktober 1971

Jyllands-Posten:

Avisen bringer en lille henvisning på forsiden til s.4 inde i avisen: »Shahen af Persien har indledt festlighederne i anledning af 2500 – året for det persiske shah-dømmes grundlæggelse«.

Den korte artikel inde i avisen bygger på Ritzaus reportage, som understreger den eventyrlige sammenhæng, shahen sætter sig selv i: »..til lyden af en æressalut på 101 kanonskud åbnede den iranske shah tirsdag festlighederne i anledning af 2500-året for det persiske shah-dømmes grundlæggelse«. Det danske kongepar ankommer til Persien med »særfly fra København«.

Information:

Avisen bringer anden del af serien om Iran under rubrikken *Iran: Hvid revolution eller sort reaktion?* af Lars Møller-Rasmussen. Han skriver om effekten af shahens jordreform. Resultatet for småbønderne har været marginalt, og oppositionen hævder, at reformen ikke har haft nogen virkelig effekt. Tværtimod er det »til overflod lykkedes at skabe en ny klasse af indusriherrer«, da de tidligere godsejere er blevet tvunget til at investere i industrien. Dette har ifølge *Imr* betydet et voksende industriproletariat uden rettigheder: »I maj skød politiet i Teheran på arbejdere, der demonstrerede for højere løn. Ifølge oppositionen blev nitten dræbt. Kravet gik ud på, at de ville have den ved lov fastsatte mindsteløn på tolv kroner om dagen«. Shahen betaler for den omfattende industrialisering og politi- og militærapparat med penge fra olie. Irans sikkerhedsapparat består af 60.000 politifolk og 170.000 soldater. «Sikkerhedspolitiet SAVAK, hvis tortur er blevet fordømt af Amnesty International, synes hidtil at have kunnet nedkæmpe den indenlandske oppositions forsøg på at starte en guerillabevægelse«.

Avisen bringer desuden en **leder** på bagsiden under rubrikken *Kongens rejse* af Informations grundlægger, Børge Outze, der skriver under signaturen *o*. Lederen refererer, hvordan kongeparrets rejse til Iran i Danmark ledsages »af helt ekstraordinære foranstaltninger for kongeparrets sikkerhed skyld«. Baggrunden er bebudede demonstrationer. *o* har svært ved at opfatte kongeparrets rejse til Persien som privat, »og vi er mange, der nødig vil være repræsenteret ved denne lejlighed«. Festen omtales i lederen som »kvalmende overdådighed«.

Den 14. oktober 1971

Berlingske:

Under overskriften *Dronning Ingrid førstedame* bringer avisen et telegram fra Ritzau, som glædeligt beretter, at Dronning Ingrid skal sidde med shahen til bords, da kong Frederik er den konge, der har siddet længst tid. Den korte artikel bruger akkurat samme henvisning til et eventyrligt Persien som avisen anvendte til shahens kroning i 1967, idet »de officielle festligheder i 1001 nats eventyr-byen i Persepolis«.

Jyllands-Posten:

Avisen bringer et stort billede og en tilsvarende stor rubrik på forsiden *Dronning Ingrid shahens borddame*. En underrubrik understreger, at *Kong Frederik næstfornemste gæst ved shahens fest*. Artiklen fra Ritzau, som i ordvalg er en udbygning af tidligere reportager, strømmer over med beundring for det danske kongepars fremtrædende plads i hierarkiet ved festlighederne: »Dronning Ingrid er

ballets førstedame«, der »som følge af rangforordningen (er) indlogeret i den næstfornemst placerede af de kostbare telt-boliger«.

Information:

Avisen bringer et kort uddrag af samme telegram fra Ritzau og nævner, at Frederik IX er nr. to ved shahens fest.

Den 15. oktober 1971

Jyllands-Posten:

Avisen bringer s. 9 en kort artikel fra The Economist under rubrikken *Iran har fået reklame – også dårlig*. Artiklen påpeger, at festen har fremmet en by-guerilla og ført til studenteruroligheder, hvilket »for en gangs skyld ikke er med til at øge folkets loyalitet overfor kronen«. Samtidig har prisen for festen skabt »megen ufordelagtig reklame. Dette skader shahens voksende ry som en seriøs statsmand, der har været banebrydende for sit lands udvikling«. Regeringens forsøg på at tæmme by-guerillaen indebar, at guerillaen er »blevet slemt maltrakteret af sikkerhedspolitiet, og i de seneste måneder er mellem 600 og 1000 mennesker blevet interneret som en sikkerhedsforanstaltning«. Læseren forsikrer dog om, at »De fleste vil blive løsladt igen, så snart festen er overstået«.

På samme side bringer avisen en kort artikel fra Ritzau under rubrikken *Shah-fest bag geværer og pigtråd*. Omkring 1001 nats byen »er der lagt en ring af soldater og pigtrådshegn«. Dog forsikrer avisen, at pigtråden er »diskret placeret bag anden og tredje række af træer«.

Den 16. oktober 1971

Jylland-Posten:

Avisen dæmper fascinationen og bringer på s.11 under rubrikken *Møder blandt shahens gæster* en artikel, som bygger på Ritzau. Det påpeges, at det storpolitiske spøger i baggrunden, og at adskillige møder har fundet sted. Samtidig berettes der fra en militærparade, som resulterede i, at »vestlige journalister følte sig lidt ilde berørt ved den iranske hærs strækmarch og kvinder med sabler«.

Avisen bringer desuden en **leder** under rubrikken *Shahens selskab*. Skribenten kommer med en lille kritik at styret i Iran, såsom »at hans politiske modstandere har sværere vilkår end oppositionen i det danske folketing«, og at festlighederne »virker ærlig talt ligefrem anstødelige i et land, der kunne have eksporteret kaviaren og i stedet f.eks. importeret læger eller tørmæk til børnene.« Men lederens konklusion er dog, at »angrebene skulle ikke gerne blive en samlet nedvurdering af Persien«. For uden for den luksuriøse teltby er det et land, hvor »retskafne embedsmænd bekæmper korrupsion, dristige politikere driver på med reformer, ingeniører bygger fabrikker, og de herskende aner, at det gamle mønster før eller siden vil sprænges«.

»Fra tid til anden hales regimer i fremmede lande frem til beskuelse og offentlig piskning. Portugal var engang meget stærkt i forgrunden. Tidligere var det Sydafrika. Senere blev det Grækenland. Og nu er det altså Persien. Vel, ingen af styresættene er behagelige. Men det er de østeuropæiske, mange latinamerikanske og flere afrikanske heller ikke, og ser vi rigtigt efter, opdager vi, at det meste af verden i virkeligheden er uacceptabel fra en eller anden synsvinkel«.

»Nu er svaret måske ikke, at vi skal holde op med at bjæffe. Trangen dertil er en del af os og vort væsen. Men lad os i det mindste bjæffe med den baggrundsviden, at Persien (og Bulgarien og Portugal og Sydafrika) er reglen, mens vi er blandt de ikke ret mange undtagelser.«